

DİğER İHTİSAS KOMİSYONLARI

Kadir AKTAđ
TBMM Kanunlar ve Kararlar M¼d¼rl¼đ¼
Yasama Uzmanı
kadiraktas@tbmm.gov.tr

KADINLARA YÖNELİK ÇALIđMALAR YÜRÜTEN
SİVİL TOPLUM KURULUđLARININ
YASAMA S¼RECİNE KATILIMLARININ G¼ÇLENDİRİLMESİ
SEMİNERİ

5-6 Kasım 2009
ANKARA

DİĞER İHTİSAS KOMİSYONLARI

Kadir AKTAŞ¹

Giriş

Önceki sunumlarda kanun yapımı işiyle uğraşan yani kural koyan komisyonlar ve bu komisyonlardaki kanun yapım süreci anlatılmıştı. Yine Anayasada belirtilen denetim komisyonlarına ilişkin sunumlarda gün içerisinde yapılacaktır.

Komisyonların bazıları kanun yapım sürecinde yer almazlar. Kamu İktisadi Teşebbüsleri,(KİT) Dilekçe, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ve İnsan Haklarını İnceleme (İHİK) Komisyonları bunlardandır. Bu komisyonların ortak özelliği ise birer bilgi edinme, inceleme ve denetim komisyonu olmalarıdır. Bu komisyonların bir kısmı STK'ların da yoğun ilgisini çekmektedir. Bu oturumda bu komisyonlardan özellikle STK'ları ilgilendirenleri üzerinde durulacaktır.

Parlamento-Demokrasi-Katılım

“Halkın egemenliğine dayanan yönetim biçimi, yönetenlerin seçimle geldiği, adil seçimlerin yapıldığı sistem” ifadeleri demokrasinin en klasik tanımlarıdır. Günümüzde parti içi lider suntaları, seçimden seçime halkın iradesine başvurulması demokrasilerin meşruiyetini gündeme getirmiş ve bu durum *“Temsili Demokrasilerin Krizi”* başlığı altında tartışma konusu olmuştur. İşte bu sorunsala çözüm üretmek adına, doğrudan demokrasinin referandum, halkın teklif verme yetkisi gibi bir takım uygulama metotlarının ve çoğulculuk ve katılımcılık gibi prensiplerin gündeme getirildiğini görmekteyiz.

Katılım en genel anlatımıyla *“Birlikte karar alalım, birlikte yönetelim!”* şeklinde ifade edilebilir. Yine, idari, ekonomik ve politik otoritenin karşılıklı etkileşim halinde ortaklaşa kullanımı, sadece seçilenlerin ve bürokrasinin değil, süreçlerden etkilenen yönetilenlerin de karar alma ve uygulama mekanizmalarında etkinlik göstermesi, katılımı açıklayıcı tanımlardır. Modern toplumlarda bu anlamda katılım ise STK şeklindeki örgütlenmelerle etkin hale gelmektedir. Temsili demokrasilerin tartışıldığı günümüzde STK'lar ile demokratik süreçlerin buluşturulması, demokrasinin meşruluğunu sağlamlaştırması bakımından önemli bir adım olacaktır.

TBMM'nin kural koyma ve denetim süreçlerine katılım için öncelikle TBMM çalışmalarını takip etme ve bilgilenme ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir. Yasama Derneğinin bu seminerini de bu ihtiyacı gidermek bakımından gayet anlamlıdır.

Kurumsal bazda bakıldığında sivil toplumun başlıca TBMM süreçlerine ana katılım kanalları Anayasanın 74 ve 80 inci maddelerinde sağlanmıştır. Bu maddelerde dilekçe hakkı çerçevesinde TBMM'ye başvuru hakkı ile doğal vekalet ilişkisi diyebileceğimiz, milletvekillerinin tüm milleti temsil ettiğine ilişkin düzenleme yer almaktadır. Bu anayasal maddeler, vatandaşa TBMM süreçlerini etkileme hakkı tanırken, TBMM'ye de bu hakkı gözetme görevini yüklemektedir.

¹ Yasama Uzmanı-TBMM Kanunlar ve Kararalar Müdürlüğü

Dilekçe Komisyonu

Yukarıda da belirttiğimiz sivil toplumun katılımının ana yollarından birisi Anayasanın 74 üncü maddesi çerçevesinde Dilekçe Komisyonu çalışmaları aracılığıyla olmaktadır. Anayasaya göre vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

Dilekçe Komisyonu aracılığıyla yapılan çalışma, Türkiye Büyük Millet Meclisine doğrudan ulaşan talep ve şikâyet konularının önce Meclisin kendi üyelerinden müteşekkil bir komisyonu marifetiyle incelenmesi, alınan kararların muhatap idareler tarafından uygulanmasının gözetilmesi ve gerekli görülen başvuruların Meclis Genel Kurulunda görüşülerek bir karara bağlaması faaliyetini içerir. Bu özelliğiyle Dilekçe Komisyonu çalışmaları, sürecinin başlangıcının vatandaşın eliyle olduğu, siyasi denetimin bir parçasıdır.

3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve TBMM İctüzüğü dilekçe hakkını ve Komisyonun çalışma usul ve esaslarını düzenleyen yasal metinlerdir.

TBMM’nin Hükümetin talebi olmaksızın yasa metinleri dışında karar verebileceği tek usul, bu Komisyonun çalışmalarıyla gerçekleşmektedir.

Türk parlamento tarihindeki yeri

Dilekçe komisyonu 1876 Meclisi Mebusanından itibaren Türk parlamentolarında benzer işleviyle varlığını korumuştur.

1908 Meclisi Mebusanında vatandaşların uğradığı haksızlıkların giderilmesinin, Meşrutiyetin meşruluğuyla bağlantılı olarak, parlamentonun bir görevi olarak algılanmış. 1924 Anayasası döneminde Dilekçe Komisyonu kararlarının bağlayıcı olduğu yönünde anlayışın varlığından bahsedebiliriz. Öğrenciye sınav hakkının tanınması, emeklilik işleminin iptali, yetim aylığı bağlanması, cezaların affi Komisyonun sıkça verdiği kararlardandır.

1961 Anayasası döneminde çıkarılan 140 sayılı Kanunla Komisyonun çalışmalarına kurumsallık katılmıştır. Bu dönemde güçler ayrılığı sisteminin benimsendiğinden bahisle Komisyonun kararlarının idare için tavsiye yollu olacağına ilişkin yaklaşımları görmek mümkündür. Ancak bu dönemde Komisyonun HYK gibi yargısal denetim yolu kapalı kurumlar üzerinde denetim yaptığı da görülmüştür.

1982 Anayasası döneminde ise Komisyon çalışmalarında bir işlevsizleşme yaşanmıştır. 22 nci dönem itibariyle ise Komisyon çalışmalarında kıpırdanmaların olduğunu, idarenin denetlenmesi adına toplantılar yapıp kararlar alındığını görmekteyiz. Komisyon yaptığı çalışmalarla ilerisi için ümit vermektedir.

Komisyon çalışmalarının önemi nedir?

Ülkemizde kuralların kendisinden çok doğru uygulanmasında sorunlar yaşandığı düşünülürse, uygulamadaki hukuka aykırılıkları ortaya çıkarmaya talipli Dilekçe ve

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonlarının önemi ortaya çıkmaktadır. Bu komisyonlar, Almanya örneğinde olduğu gibi ombudsmanlık kurumlarının ciddi bir alternatifidir.

Komisyon, Meclisin somut irade beyan etme, karar alma kabiliyetini genişlettiği gibi siyasi denetimin kapsamını da genişletmektedir. Komisyona, dilekçeler hakkında inceleme, karara bağlama ve cevap verme görevi verilmiştir. Dilekçe Komisyonu, kişiler arasında imtiyaz gözetmeksizin, herkesin bir ücret ödmeden talep ve şikayetlerini yöneltebildikleri bir organdır.

Dilekçe Komisyonunun Temel İşlevleri

Öncelikle bu Komisyon sivil toplumun talep ve şikayetlerini işin bir tarafı olarak iletebilmeleri ve yasama sürecine doğrudan dahil olmalarının ana kanalıdır. Komisyonun belki de en önemli işlevi idarelerin işlemlerini yerindelik ve hukukilik bakımından denetlemesidir. Komisyon bu denetimi yaparken dilekçenin avukatı veya savcısı gibi değil de, tarafsız ve uyuşmazlığı çözen bir otorite olarak kendini konumlandırır.

Komisyon marifetiyle hazırlanacak istatistikî veriler ile yasal düzenleme çalışmalarına veri sunulabilmektedir. Komisyon arşivi araştırmacılar için bir sosyal laboratuvardır. Yine, Komisyon kamu yararı olan yasa konusu talepleri de ilgili yasama organlarına iletmekle yükümlüdür. Komisyon, Meclis soruşturması gibi Meclisin diğer siyasi denetim yollarını da tetikleyebilmektedir.

Başvuru nasıl yapılmalıdır?

Dilekçe hakkı “yazılı başvuruyu” güvence altına almıştır. Ancak faksla yapılan başvuruların dikkate alındığı da uygulamada görülmektedir.

Güvenli elektronik posta ve elektronik imza ile başvuru ise şu anda komisyon tarafından değerlendirilmekte ve alt yapısı araştırılmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU	
<i>P.K.06543, Bakanlıklar/ANKARA</i>	
	<i>Tarih: .../.../....</i>
<i>Konu :</i>	
.....	
.....	
.....	
<i>Saygılarımla arz ederim.</i>	
	<i>Adı Soyadı</i>
	<i>İmza</i>
<i>Adres:..... İlçe/İL</i>	
<i>EK: Bakanlığın cevabı</i>	

Başvuruda dikkat edilmesi gerekenler nelerdir?

Dilekçe komisyonu üst düzey bir denetim organı olduğu için başvuruda belli unsurları aramaktadır. Komisyon;

- Belli bir konuyu ihtiva etmeyen ve anlaşılır olmayan,
- Yeni bir kanunu veya bir kanun değişikliğini gerektiren,
- Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olan veya haklarında bu merciler tarafından verilmiş bir karar bulunan,
- İdari makamlara başvuru yollarının yeterince tüketilmediği,
- Kanunun dilekçede bulunmasını zorunlu gördüğü şartlardan herhangi birini (imza, adı, soyadı, adres vb.) taşımayan,

dilekçeleri basit bir inceleme sonucunda reddedilmektedir.

Dolayısıyla başvurularından sonuç almak isteyen sivil toplumun bu usulî gereklere öncelikle dikkat etmesi gerekir.

Komisyonun Çalışmalarındaki Handikaplar

Komisyonun diğer denetim mekanizmalarına göre çalışmalarını olumsuz etkileyen bir takım handikapları bulunmaktadır.

TBMM'nin bu organının sivil toplumca kullanımı maalesef sınırlıdır. Burada bir bilgilendirme sorununun olduğunu da kabul etmek gerekir.

Asıl sorun Komisyonun çalışma kültürünün oluşturamaması, dönemsel kesintiler nedeniyle var olan tecrübelerin kaybedilmesidir.

Komisyonunda çoğunluğa sahip iktidar milletvekillerinin, hükümeti denetlemesinin zorluğu da ortadadır.

Yine, kurumsal çalışma kültürünü oluşturacak altyapı ve uzman elemanı eksikliği de Komisyonun atılım yapmasını engellemektedir.

Komisyon çalışmalarının aşamaları, çalışma usulü ve itiraz

Komisyon çalışmalarını dört aşamalı olarak gerçekleştirmektedir. Bunlar:

- 1- İlk inceleme, usul incelemesi aşaması (Başkanlık divanı incelemesi): Komisyonun Başkanlık Divanı, dilekçelerin Komisyonun gündemine alınmasına ilişkin yeterliliğini incelemektedir. Bu çerçevede dilekçe konuları hakkında idarelerden bilgi de alınabilmektedir.
- 2- Komisyon Genel Kurulunca esastan incelenme aşaması: Başkanlık Divanı kararına itiraz üzerine veya resen, Komisyon toplantı vb. metotlarla dilekçe konularını inceleyip sübuta erdirmekte ve karar vermektedir.

- 3- Verilen kararların ilgili idarelerce uygulanmasının gözetme aşaması: Komisyonun, verdiği kararlar hakkında ilgili idarelerce yapılan işlemleri takip ettiği ve değerlendirdiği aşamadır.
- 4- TBMM Genel Kurulunda inceleme aşaması: Komisyon kararına itiraz üzerine veya alınan kararın uygulanmaması üzerine Komisyon hazırladığı bir raporla Dilekçe konularının Genel Kurulda görüşülmesi ve burada bir karar verilmesi söz konusu olmaktadır.

Komisyonun her kararı itiraz haklarını kullanmaları için milletvekillerine gönderilmektedir. İtiraz edilmeyen Komisyon kararı kesinleşmekte ve sonuç doğurmaktadır. Dolayısıyla her Komisyon kararı TBMM'ye malolmaktadır.

ÇAĞRI: STK'lar ne yapmalı?

Komisyon çalışmalarına STK'lar çeşitli etkinliklerle katkı sağlayabilirler!

- ▶ *Öncelikle hazırlayacakları nitelikli ve gerekçeli dilekçeyi Komisyona göndermelidirler.*
- ▶ *Komisyon uzmanı, üyeleri ve özellikle Başkanıyla diyaloga girerek taleplerinin Komisyonun gündemine alınmasını sağlayabilirler.*
- ▶ *İlgili gördükleri toplantılara çağrılmaları için talepte bulunabilirler.*
- ▶ *Ohumsuz karşıladıkları Başkanlık Divanı kararlarının ve Komisyon kararlarının süresi içerisinde bir milletvekili tarafından itiraz edilmesi için girişimde bulunabilirler. Bu şekilde başvurularının Komisyonda veya TBMM Genel Kurulunda görüşülmesini sağlayabilirler.*

SÖZÜN ÖZÜ STK'LAR DİLEKÇE KOMİSYONUNA VE BAŞVURULARINA SAHİP ÇIKMALIDIR.

Dilekçe sahipleri dilekçeleri hakkındaki işlemleri nasıl öğrenebilirler?

Komisyon dilekçeler hakkında verdiği kararları veya dilekçeler hakkında yapılan işlemleri posta yoluyla dilekçe sahiplerine tebliğ ettiği gibi, bunları Komisyonunun wep sayfasında da yayımlamaktadır. Wep sayfasında bu bilgilere ulaşabilmek için Komisyonca verilen evrak numarasını bilmek gerekir.

Yine wep sayfasında, Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin bilgiler ile bir takım istatistikî sonuçlar da paylaşılmaktadır.

Wep sayfasından nasıl bilgi edinilir?

- <http://www.tbmm.gov.tr> adresinden Komisyonlar menüsünden Dilekçe Komisyonuna tıklanılır.
- Gelen komisyon listesinden "Dilekçe Komisyonu" seçilir.
- "DİLEKÇE SORGU" menüsüne basılır.
- Adı Soyadı ve sayısı bilgisine girildikten sonra "Sorgula" düğmesine basılır.

Örnek Başkanlık Divanı Kararı

Dilekçe Komisyonu No. **Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı ve Adresi**
A.01.1.DİK. 5621 Mustafa KARAKÖSE
Rasim Erel Cad. Karaköse Ap. Altı
Ereğli / KONYA

DİLEKÇİNİN İSTEĞİ VE BAŞKANLIK DİVANİ KARARI

Dilekçi: Konya İli Ereğli İlçesi Adabağ mevkiinde kanunî ruhsatına dayanarak maden çıkarma faaliyetinde bulunduğunu, köy halkından bir kaç kişinin haksız şikâyeti üzerine maden arama faaliyeti üzerinde oluşturulması olası baskının engellenmesini istiyor.

Gereği Düşünüldü: Dilekçe konusu incelenmiş, dilekçedeki iddianın müştekinin kendisi veya işletmesi aleyhinde yapılmış veya yapılmakta olan bir işlem ve eyleme karşı olmadığı, iddianın yapılması olası eylemlere karşı yapıldığı, yine yapılan araştırma sonucu müştekinin hali hazırda olmuş bir mağduriyetinin olmadığı bizatihi kendi beyanlarından anlaşılmış olup, denetime konu somut bir eylem ve işleme karşı yapılmadığı anlaşılan başvuru hakkında, 3071 sayılı Dilekçe Hakkında Kullanılmasına Dair Kanun ile TBMM İçtüzüğü'nün 116 ncı maddesi uyarınca, Dilekçe Komisyonunda görüşülemeyeceğine karar verildi.

Karar Tarihi : **Karar No. :**
20/12/2006 10272

Örnek Komisyon Kararı (Birinci ve Son Sayfa)

T.C.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No: 28

Tarih: 20/12 /2006

Dilekçe No	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı Adresi	Dilekçelerin Konusu
8687	Ahmet GÜLAY	Eğirdir Gölü ve çevresinde yaşandığı iddia edilen çevre ve kıyı sorunlarının giderilmesi talebini içeren dilekçeler.
9188	Yeşilada Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı	
9995	Aziz DİNÇ	Hazar gölü ve çevresinde yaşandığı iddia edilen çevre ve kıyı sorunlarının giderilmesi talebini içeren dilekçe.
9373	Metin AKER	Akşehir, Eber ve Beyşehir Göllerinde ve çevresinde yaşandığı iddia edilen çevre sorunlarının giderilmesi talebini içeren dilekçe.
9064	Yıldırım Savaş KARAKUŞ	Pazarcık-Kartalkaya Gölünde ve çevresinde yaşandığı iddia edilen çevre sorunlarının giderilmesi talebini içeren dilekçe.

Gereği Düşünüldü:

Eğirdir, Hazar, Beyşehir, Akşehir, Eber Gölleri ile Pazarcık- Kartalkaya Baraj Gölünde yaşanan çevre ve kıyı sorunlarının giderilmesi talebini içeren dilekçeler hakkında yapılan yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler doğrultusunda:

- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teftiş Kurulunca, Eğirdir ve Hazar gölleri çevresindeki Kıyı, İmar ve Çevre mevzuatına aykırı uygulamalara ilişkin hazırlanan rapor doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılmasının İçişleri Bakanlığından ve Çevre ve Orman Bakanlığından istenilmesine,

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün gündem konusu su kaynakları üzerindeki tasarrufları hakkında yapılmakta olan denetimin, temiz su kaynakları üzerinde tasarruf sahibi kamu idareleri ve sivil toplum örgütlerinin tecrübelerinden de faydalanılarak ivedilikle bitirilmesinin istenmesine,

- Kamu idarelerinin temiz su kaynakları üzerinde uygulamayı düşündükleri projeleri, çevre yönetimi, planlanması ve korunması ile görevli diğer kamu idareleri ve sivil toplum örgütlerinin uzmanlık ekiplerinden ve bilgi birikimlerinden faydalanarak gerçekleştirmelerinin tavsiye edilmesine,

- Temiz su kaynakları üzerindeki işbirliği ve eşgüdüm ihtiyacını gidermeye yönelik öngörülmuş *Ulusal Sulak Alanlar Komisyonu* daha etkin bir şekilde çalıştırılmasının bu komisyona katılmakla yükümlü idarelerden istenilmesine,

3071 sayılı Kanun ve Meclis İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu (İHİK)

İHİK, Dünyada ve Ülkemizde insan haklarına saygı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunu sağlamak üzere daha çok re'sen hareket eden bir özel inceleme, araştırma komisyonudur.

5.12.1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunuyla Komisyon Türk Parlamento tarihinde varlık kazanmıştır.

İHİK'nın misyonunu tayin eden en çarpıcı çalışmaları, yurtiçinde insan hakları ihlalleriyle ilgili yerinde incelemelerde bulunmak ve kendisine yapılan bireysel başvuruları incelemektir. İnsan haklarıyla ilgili çeşitli STK'larla bilgi edinme toplantıları da Komisyonun öncelikli faaliyetleri arasındadır.

Komisyonun hangi konularda başvuru yapılabilir?

Komisyon vatandaşlardan gelen ve hak ihlali içeren şikayet başvuruları hakkında işlem yapmaktadır. Temel hak ve özgürlüklerden birisinin ihlal edildiğine inanan her birey Komisyonun başvurusunda bulunabilir. Başvurularda dikkat edilmesi gereken husus ulusal ve uluslararası insan hakları belgelerinde yer alan temel hak ve özgürlüklerden birisine yönelik bir ihlalin var olması iddiasıdır. Örneğin insan hakları ihlali niteliği ağır basmayan, emeklilik sorunu veya benzeri sorunlarla ilgili olarak İHİK değil de, genel yetkili TBMM Dilekçe Komisyonuna başvurulması gerekir.

İnsan hakları ihlaliyle ilgili başlıca başvuru konuları şunlardır:

- İnsan onuruna saygı, Eşitlik, Ayrımcılık yasağı, Yaşama hakkı.
- Bedensel ve ruhsal dokunulmazlık hakkı.
- İşkence ve insanlık dışı muamele yasağı; Kölelik ve zorla çalıştırma yasağı.
- Özel hayat ve aileye saygı; Haberleşmenin gizliliği; İletişim ve Basın Özgürlüğü.
- Din ve vicdan özgürlüğü; Düşünce ve İfade Özgürlüğü; Örgütlenme Özgürlüğü.
- Seyahat Özgürlüğü; Serbest seçimlere katılma hakkı.
- Kanun önünde kişi olarak tanınma hakkı; Dilekçe Hakkı; Yasa önünde eşitlik.
- Mülkiyet hakkı; Eğitim hakkı; Gözaltında ölüm ve kayıp; Sığınma Hakkı.
- Savaş propagandası ve düşmanlığı savunma yasağı.

Komisyonun sunulan dilekçeler nasıl gönderilmelidir?

Temel hak ve özgürlüklerinden herhangi birinin ihlal edildiğine inanan her birey mektupla veya faksla Komisyonun başvurusunda bulunabilir.

- **Adres:** Türkiye Büyük Millet Meclisi
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
Bakanlıklar 06543 ANKARA
- **Faks :**(0.312) 420 53 94
- **E-Posta:**inshkkom@tbmm.gov.tr

Komisyonun Görevleri nelerdir?

Komisyonun başlıca görevleri şunlardır:

- İnsan hakları konusunda uluslararası düzeyde gerçekleşen gelişmeleri takip etmek,
- Türkiye tarafından onaylanan uluslararası antlaşmalar ile mevzuatın uyumunu sağlamak için Türk mevzuatında gerekli değişiklikleri önermek,
- İstem üzerine, diğer komisyonların gündemlerinde bulunan konular hakkında görüş bildirmek,
- İnsan hakları ihlalleri ile ilgili bireysel başvuruları incelemek,
- Gerekliğinde diğer ülkelerde gerçekleşen insan hakları ihlallerini incelemek,
- İnsan hakları ihlalleri ile ilgili yıllık raporlar hazırlamak.

Komisyon bu görevlerini yerine getirmek için kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi, belge istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgilileri çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir. Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

Komisyon raporları

Komisyon, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Bakanlığına sunmaktadır. Bu raporlar Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınıp, görüşme konusu yapılabilmektedir. Yine raporlar kamuya paylaşılıp, ilgili idarelere gönderilmektedir.

Komisyonun 23 üncü dönemde hazırladığı raporların bir kısmı şunlardır:

- Bandırma M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu.
- İstanbul İlindeki Karakollarda Yapılan İnceleme Sonucunda Hazırlanan Rapor.
- Engin Çeber'in gördüğü Şiddet Nedeniyle Öldüğü İddialarını Araştırma Raporu.
- 2008 Yılı bazı İl ve İlçelerde Meydana Gelen Nevruz Olayları Hakkında Rapor .
- İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Kayda Alınması ve Haberleşme Özgürlüğünün İhlali İddialarının Araştırılması hakkındaki rapor.
- Fırat (Hrant) Dink Raporu.
- Hollanda Ziyareti Raporu.
- İstanbul Emniyet Müdürlüğü Kaçak Göçmenler Barınağı İnceleme Raporu.
- Almanya'da 10-16 Şubat Tarihlerinde Yapılan Ziyarete İlişkin Rapor.
- İstanbul'da Bir Lisede Bir Öğrencinin Mezhebi Nedeniyle Ayrımcılığa Uğradığı ve Aşağılandığı İddiaları Hakkında İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Raporu.
- Amasya'da İki Okulda Dini Baskı Yapıldığı İddiaları Hakkında Komisyon Raporu.
- Beştaş Köyü Raporu.

Örnek

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Kararı

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu gündemindeki konuları görüşmek üzere 1 Kasım 2007 Perşembe Günü toplanmıştır.

Toplantının gündemini, Katip seçiminin yapılması, Beşabaç Katliamı Alt Komisyon Raporu'nun görüşülmesi oluşturmuştur. Toplantıda yapılan görüşmeler sonucunda "Beşabaç Katliamı Alt Komisyon Raporu" kabul edilmiş; gündemde yer alan katip seçiminin yapılması ise ertelenmiştir. Ayrıca, Dağlıca bölgesinde kaybolan askerlerden Mehmet Şenkul'un babası Ali Şenkul'un Komisyonumuza gönderdiği dilekçenin, konusu gereği Dilekçe Komisyonu'na havale edilmesine karar verilmiştir.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu (KİT Komisyonu)

KİT Komisyonu KİT'lerin denetimini yapan bir özel denetim komisyonudur. Bu Komisyon, KİT'lerin hesaplarını, gelir ve giderlerini inceler ve gerektiğinde yargı organlarını harekete geçirir.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu raporları, Komisyonunun çalışmalarında kullandığı temel verilerdir. Komisyon, gerektiğinde raportörlerden de yararlanarak Ankara dışında çalışmalarını sürdürebilir. Yine, Altkomisyonlar kurarak KİT'lerde yerinde inceleme yapabilmektedir.

KİT Komisyonu 2006 yılında 90'ın üzerinde kuruluşu denetlemiştir. Bu kuruluşlardan ibra edilmeyen olmamakla birlikte, 5 tane kuruluş, açılmış ve açılacak inceleme ve soruşturma sonuçları saklı kalmak kaydıyla, şartlı ibra edilmiştir. Komisyonun ibra etme ve ibra etmeme kararlarına, milletvekillerince itiraz edilmesi durumunda, Komisyonun kararı TBMM Genel Kurulunda görüşülme konusu olmaktadır.

Hangi KİT'ler denetim alanına girer?

Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzel kişilerince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan kurumlar ve İller Bankası Komisyonun denetimine tabidir. AOÇ, TRT, BOTAŞ, TEDAŞ, DMO, Ziraat Bankası, denetim konusu yapılan KİT'lerin bazılarıdır.

STK'lar Komisyonun gündemini takip ederek, KİT'lerle ilgili Komisyona ihbarda bulunabilirler.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

Bu seminerin katılımcıları düşünüldüğünde üzerinde en çok durulması gereken Komisyon, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonudur. Ancak daha önceki sunuşlarda birtakım bilgilerin verildiği dikkate alınarak, bu komisyon hakkında genel bilgiler verilecektir. Bu Komisyon, kadın hakları ve kadın erkek eşitliğine ilişkin hem yasal düzenleme faaliyetinde hem de inceleme ve bilgi edinme faaliyetinde bulunan iki işlevli bir özel ihtisas komisyonudur.

Komisyon, 25/2/2009 tarihli ve 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunuyla kurulmuş, TBMM'nin en genç komisyonudur. Aynı zamanda kadın STK'ların daha etkin ve kolay katılabilecekleri, politik süreçleri etkileyebileceği bir platformdur.

Komisyonun gündem maddelerini re'sen belirleyebilmesi, STK'ların taleplerini TBMM gündemine getirebilmeleri bakımından bir avantajdır. STK katılımı Komisyonun çalışmalarına dinamizm katacak, gündemini besleyecek temel unsur.

Komisyonun gündemine aldığı başlıca konular şunlardır:

- Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılması,
- Kadına yönelik şiddetin araştırılması,
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin aile içi şiddetle ilgili Türkiye aleyhine vermiş olduğu kararların değerlendirilmesi,
- Türkiye'de kadın sünneti iddialarının araştırılmasıdır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun başlıca görevleri şunlardır:

- ▶ Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu TBMM'ye sunmak.
- ▶ Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, yurt dışında incelemeler yapmak.
- ▶ Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek ve TBMM'yi bilgilendirmek.
- ▶ Kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialarla ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek.
- ▶ Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.
- ▶ Yasal düzenleme çalışmalarına esas veya tali komisyon olarak katkı sağlamak.

Fırsatı iyi değerlendirilmeli!

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, kadınların fırsatı iyi değerlendirdiği bir komisyonudur! Komisyon üyelerinin yaklaşık dörtte üçü ve başkanlık divanı bayan milletvekillerinden oluşmuştur. Yeni kurulan bir komisyon olarak atılacak adımlar ve yapılacak açılımlar Komisyonun çalışma kültürünü ve misyonunu belirleyecektir. Dolayısıyla Kadın STK'larının işin başlangıcındaki etkinlikleri Komisyon geleneğinin oluşmasında büyük önem taşımaktadır.